

Список використаних джерел

1. Голуб Н. М. Взаємодія логопеда з батьками дітей при розв'язанні завдань профілактики і корекції в дітей труднощів формування та порушень писемного мовлення. *Актуальні питання корекційної освіти*. Педагогічні науки. 2021. Вип. 17. С. 95-106.
2. Голуб Н.М. Особливості індивідуального підходу до учнів молодшого шкільного віку при корекції в них недоліків писемного мовлення. *Збірник наук. праць ХНПУ імені Г.С. Сковороди «Теорія та методика навчання та виховання»*, 2012. Вип.32. С. 22-33.
3. Двіжона В. М. Модель психолого-педагогічного супроводу учнів початкових класів із мовленнєвими порушеннями в загальноосвітній школі міста Києва з інклюзивною формою навчання. *Молодий вчений*. 2020. № 10(1). С. 117-124.
4. Двіжона В.М. Формування позитивної мотивації до вивчення математики у молодших школярів із мовленнєвими порушеннями в умовах інклюзивного навчання. *Науковий часопис*. 2019. № 37. С. 50–56.
5. Лукянець Л., Кравець Н. Шляхи подолання загального недорозвитку мовлення у дітей дошкільного, молодшого шкільного віку та дітей з аутизмом. *Корекційна педагогіка*, 2023. Вип.62. Том 1. С. 71-74
6. Яковлева С. Ефективність взаємодії батьків та дітей із порушеннями розвитку в умовах інклюзивно-ресурсного центру. *Педагогічні науки: збірник наукових праць*. 2023. Вип.102. С. 32-38

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ВІДПОВІДНО ДО ОНОВЛЕНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Л. Міщенко

Із 1 січня 2025 р. набрав чинності Закон України «Про дошкільну освіту», ухвалений Верховною Радою України 06.06.2024 № 3788-IX (далі – Закон) та підписаний президентом Володимиром Зеленським 5 липня 2024 року.

Закон створений у відповідності до Конституції України, базового Закону України «Про освіту», Кодексу законів про працю України та враховує найкращий вітчизняний та світовий досвід, виклики та тенденції сьогодення.

Закон визначає правові, організаційні та економічні засади функціонування системи дошкільної освіти з метою забезпечення цілісного та всебічного розвитку дитини, засобами виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навиків і компетентностей.

Важливим є те, що новий Закон України «Про дошкільну освіту» ще раз акцентує увагу на тому, що дошкільна освіта – це повноцінний рівень освіти, призначений для розвитку, виховання й навчання дітей раннього та дошкільного віку і що саме дошкільна освіта має «прийти» до дитини [2].

Закон засвідчує, що дошкільна освіта є первинною складовою частиною системи безперервної освіти в Україні та покликана закладати підґрунтя для розвитку і навчання особистості упродовж життя [1].

Метою нового Закону України «Про дошкільну освіту» є поліпшення якості освітніх послуг в сфері дошкільної освіти, в тому числі через впровадження альтернативних механізмів фінансування дошкільної освіти і розвитку закладів дошкільної освіти усіх форм власності та інших суб'єктів освітньої діяльності, створення комфортних (безпечних, здорових, інклюзивних, спеціальних) умов для всіх учасників

освітнього процесу: дітей раннього та дошкільного віку, їхніх батьків та педагогів через забезпечення рівного та безбар'єрного доступу кожному громадянину нашої країни до якісної дошкільної освіти та охоплення дошкільною освітою і додатковою увагою держави дітей від самого народження, враховуючи потребу у збереженні та розвитку демографічного потенціалу країни [2].

У Законі чітко прослідковується головна ідея системи української дошкільної освіти, яка полягає в створенні умов кожній дитині для здобуття якісної сучасної дошкільної освіти через забезпечення цілісного, гармонійного розвитку з урахуванням індивідуальних особливостей кожної особистості, її потреб, інтересів та інтелектуальних, фізичних і творчих здібностей, які мають змогу активізуватися через навчання, виховання, формування та соціалізацію необхідних життєвих навичок, творчого самовизначення, саморозвитку та ціннісного ставлення до себе й світу [1].

У частині 4 статті 15 Закону акцентується увага на організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти через формування у вихованців важливих суспільних цінностей, таких як правда, справедливість, патріотизм, гуманізм, милосердя, толерантність, повага до честі та гідності людини та результатів її праці, здорового способу життя та екологічної поведінки, цінностей постійного пізнання і розвитку.

Для того, щоб вивести сферу дошкільної освіти на новий рівень розвитку, Закон пропонує новачі, головними з яких є охоплення дошкільною освітою водночас більшої кількості дітей, які здобуватимуть дошкільну освіту, забезпечення кращих умов для розвитку дітей і гідних умов праці для педагогічних працівників.

Найпершою засадою державної політики та освітньої діяльності у сфері дошкільної освіти Закон визначає «дитиноцентризм та особистісно орієнтований підхід до розвитку дитини відповідно до її індивідуальних особливостей, потреб, інтересів, здібностей, обдарувань та свободи вибору» [2] (стаття 5 Закону). Якнайкращі інтереси кожної дитини мають стояти в пріоритеті під час приймання управлінських рішень органами державної влади, органами місцевого самоврядування та суб'єктами освітньої діяльності.

Наступна новація Закону, викликана реаліями сьогодення, це забезпечення безпеки та зміцнення здоров'я кожної дитини. Найвищою цінністю в нашій країні є життя кожного громадянина, тому важливо гарантувати вихованцям та працівникам закладу дошкільної освіти умови безпеки, психолого-педагогічного супроводу та у разі потреби домедичної допомоги. На контролі держави є забезпечення дітей якісним харчуванням в закладах освіти, враховуючи вимоги щодо безпечності та якості харчових продуктів. Важливо також зазначити, що у частині 3 статті 25 Закону визначено перелік певних категорій громадян, яким заборонено працевлаштування в дошкільних закладах.

Для того, щоб забезпечити конституційну гарантію щодо доступності дошкільної освіти, в Законі пропонується запровадження системи заходів через гарантування кожній дитині здобуття дошкільної освіти в максимально наближеному до її місця проживання комунальному закладі або в іншому типі організації освітньої діяльності (ясла; дитячий садок; спеціальний дитячий садок; мобільний дитячий садок; сімейний (родинний) садок; міні-садок; центр педагогічного партнерства; центр розвитку дитини (стаття 35 Закону)) [2]. Заклади дошкільної освіти можуть поєднувати різні типи організації освітньої діяльності, створюючи окремі структурні підрозділи та групи.

Законом запроваджується урізноманітнення та узаконення різних суб'єктів освітньої діяльності: державні, комунальні, приватні заклади дошкільної освіти, фізичні особи-підприємці, дошкільні підрозділи у складі різних юридичних осіб публічного і приватного права (стаття 29) [2]. Батьки вихованців або особи, які їх замінюють, мають право самі обирати суб'єкт освітньої діяльності на власний розсуд, який має забезпечити надання їхнім дітям належних освітніх послуг.

У Законі встановлена обов'язковість щодо здобуття дошкільної освіти дітьми старшого дошкільного віку відповідно до Державного стандарту (Базового компоненту дошкільної освіти (2021р.).

Законом запроваджуються різні форми здобуття дошкільної освіти (стаття 12): очна (денна) – основна, дистанційна, педагогічний патронаж, мережева, сімейна, які допоможуть здобувати дошкільну освіту незалежно від місця здобуття. Приміром, діти з ООП отримають можливість здобувати дошкільну освіту за допомогою педагогічного патронажу, якщо в цьому є потреба, або бажання батьків у тому, щоб їх дитина отримувала освіту в домашніх умовах.

Формування груп у закладах дошкільної освіти здійснюється на вимогу батьків чи за їхнім погодженням за такими критеріями: вікові (як правило) та різновікові; з різним розпорядком перебування: повного дня; чергові (в ранкові, вечірні години, у вихідні, святкові дні); з короткотривалим перебуванням тощо; інклюзивні,

спеціальні; з різними освітніми програмами; з іншими особливостями.

Вперше запроваджується підхід щодо наповнюваності груп, який визначається співвідношенням кількості вихованців до кількості вихователів, які одночасно працюють з дітьми (стаття 17). Вперше, на рівні Закону, встановлена мінімальна кількість вихованців в державних та комунальних закладах дошкільної освіти, що має становити не менше 5 осіб. Для того, щоб створити окрему групу для немовлят до одного року у державному чи комунальному садку, має бути щонайменше троє дітей. Водночас максимальна кількість дошкільнят в одній групі на одного вихователя має бути: не більше ніж 5 дітей до одного року; не більше 10 дітей від одного до двох років; не більше 15 дітей від двох до трьох років; не більше ніж 20 дітей від трьох років. В інклюзивній групі може бути не більше ніж три дитини з особливими освітніми потребами і загальна кількість дітей на одного вихователя в такій групі має бути не більше 15. У спеціальних групах кількість дітей не має перевищувати від 6 до 12 в залежності від нозології дітей, тобто кількість дітей у групі визначається порядком утворення та функціонування спеціальних груп дитсадків, що затверджується Кабміном.

У документі (частина 2 статті 8) чітко прослідковується забезпечення конституційної гарантії щодо безоплатності дошкільної освіти для кожної дитини віком від трьох місяців до шести (семи, восьми (дитина з особливими освітніми потребами) років, яка проживає в Україні, через запровадження системи заходів щодо безоплатного здобуття дошкільної освіти у державних та комунальних закладах освіти. Вперше на рівні закону визначено «обсяг» безоплатної дошкільної освіти у державному, комунальному закладі дошкільної освіти, яка має становити 11 годин на день (частина 3 статті 10).

За бажанням та у разі потреби батьки згідно з новим Законом, можуть віддавати малюків із трьох місяців у ясла. Для немовлят мають бути створені відповідні умови: спеціальне обладнання, меблі, збільшена кількість персоналу. Заклади, в яких будуть такі групи, мають мати ліцензії на надання таких послуг, а вихователі, які будуть працювати у яслах, повинні будуть пройти відповідне підвищення кваліфікації.

Важливо наголосити на обов'язках та правах, які мають педагогічні працівники, які дотичні до організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти різного типу:

- чітке визначення на рівні Закону скороченої тривалості робочого часу педагогічних працівників, зменшення педагогічного навантаження вихователів і чітке розмежування термінів «робочий час» і «педагогічне навантаження»;

- установлення для всіх педагогічних працівників закладів дошкільної освіти щорічної основної відпустки тривалістю 56 календарних днів;

- установлення прямої вимоги на рівні Закону щодо доплати вихователям і помічникам вихователів за перевищення встановлених Законом норм наповнюваності груп;

- надання права засновникам державних і комунальних закладів дошкільної освіти встановлювати посадові оклади, доплати, надбавки та грошові винагороди у розмірі, що перевищує розмір, визначений Кабінетом Міністрів України, а також право встановлювати для працівників додаткові винагороди та допомоги; для влади і засновників закладів дошкільної освіти – обов'язок

забезпечити потрібні ресурси, відповідальність за доступність освітніх закладів, справедливу оплату праці вихователів.

Звертаємо увагу, що Законом унормовано надання державними і комунальними закладами дошкільної освіти платних освітніх та інших послуг, а також визначення на рівні Закону, що 70 відсотків отриманих від такої діяльності коштів спрямовуються «на оплату праці, заохочення, зокрема преміювання, працівників відповідно до колективного договору та внутрішніх актів закладу дошкільної освіти».

Відповідно до нового Закону України «Про дошкільну освіту» оновлено нормативно-правове забезпечення дошкільної освіти, що включає:

1. Закон України від 06.06.2024 № 3788-IX «Про дошкільну освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>

2. Постанови Кабінету Міністрів України:

2.1. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2025 № 1557 «Про затвердження Державного стандарту дошкільної освіти» URL: https://oplatforma.com.ua/files/news/2025/derzh_standart.pdf

2.2. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.07.2025 року № 818 «Деякі питання про типи організації освітньої діяльності закладів дошкільної освіти» від URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/818-2025-%D0%BF#Text>

2.3. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.07.2025 року № 817 «Про затвердження Положення про спеціальний дитячий садок» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/817-2025-%D0%BF#Text>

2.4. Постанова Кабінету Міністрів України від 04.04.2025 року № 381 «Про затвердження Порядку утворення та функціонування спеціальних груп вихованців закладів дошкільної освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/381-2025-%D0%BF#Text>

3. Накази Міністерства освіти і науки України

3.1. Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.05.2025 року №746, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 26.06.2025 року за № 990/44396 «Про затвердження Положення про мережеву форму здобуття дошкільної освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0990-25#n14>

3.2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.05.2025 року № 786, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27.06.2025 року за № 998/44404 «Про затвердження Положення про сімейну (домашню) форму здобуття дошкільної освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0998-25#n14>

3.3. Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.05.2025 року № 747, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27.06.2025 року за № 998/44404 «Про затвердження Положення про очну (денну) форму здобуття дошкільної освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0991-25#Text>

3.4. Наказ Міністерства освіти і науки України від

26.06.2025 року № 926, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27.06.2025 року за № 996/44402 «Про затвердження Положення про дистанційну форму здобуття дошкільної освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0996-25#Text>

3.5. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.06.2025 року № 895, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27.06.2025 року за № 995/44401 «Про затвердження Положення про форму здобуття дошкільної освіти – педагогічний патронаж» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0995-25#Text>

3.6. Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.02.2025 року, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27.03.2025 року за № 477/43883 «Про затвердження Порядку зарахування, відрахування та переведення вихованців до державних, комунальних закладів освіти для здобуття дошкільної освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0477-25#Text>

3.7. Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.01.2025 року № 9, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21.01.2025 року за № 99/43505 «Про затвердження Типового положення про конкурс на посаду керівника державного, комунального закладу дошкільної освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0099-25#Text>

3.8. Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.12.2024 року № 1713, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 23.12.2024 року за № 1982/43327 «Про затвердження Положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, яка здобуває дошкільну освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1982-24#Text>

3.9. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.06.2025 № 844 «Типові штатні нормативи закладів дошкільної освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0994-25#Text>

3.10. Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.05.2025 № 711 «Про затвердження примірної інструкції з діловодства в закладах дошкільної освіти» URL: <https://surl.li/oaxtkb>

4. Наказ Міністерства охорони здоров'я України

4.1. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 21.10.2025 № 1604 «Про затвердження Санітарного регламенту закладів дошкільної освіти» URL: <https://ips.ligazakon.net/document/re45028?an=2>

4.2. Новий Закон «Про дошкільну освіту» став стартовою точкою для реформи дошкільної освітньої галузі загалом, робить Україну ще ближчою до інноваційних міжнародних практик дошкільної освіти. Новий Закон має на меті розвиток системи дошкільної освіти, забезпечення рівного доступу для всіх дітей та поліпшення умов праці педагогів. Зміни, викликані Законом, мають підвищити якість виховання, навчання та догляду за дітьми в Україні.

4.3. Закон України «Про дошкільну освіту» став важливим кроком до створення сучасного, безпечного та комфортного середовища для дошкільнят та повністю відповідає європейським стандартам.

Список використаних джерел

1. Про освіту. Закон України від 01.01.2001 р. №0101-XXX. *Голос України*. 2001 р. 01 вересня (№011). С. 10-22. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

2. Про дошкільну освіту. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>